

*Хворова Ганна,
кандидат педагогічних наук,
професор кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

*Тетерук Олена,
здобувач магістерського рівня вищої освіти,
Житомирський державний університет імені Івана Франка*

ВИКОРИСТАННЯ НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДИК ПРИ КОРЕКЦІЇ ДИСЛЕКСІЇ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Актуальність теми. Щороку зростає кількість дітей, які стикаються з дислексією – специфічним порушенням процесу читання. Це порушення характеризується труднощами в оволодінні навичками читання, попри достатній рівень інтелектуального розвитку [1, 2]. Дислексія є одним із найскладніших викликів сучасної логопедії. За даними досліджень, вона зустрічається у 5–12% молодших школярів і негативно впливає на їх успішність, емоційний стан та соціальну адаптацію [1].

Важливим завданням логопедії є пошук ефективних методів корекції. Серед них вирізняються нейропсихологічні методики. Ці методики базуються враховують індивідуальні нейропсихологічні особливості дитини молодшого шкільного віку та спрямовані на розвиток базових когнітивних функцій, що лежать в основі навичок читання [3].

Виклад основного матеріалу. Дислексія є неврологічно зумовленим порушенням, яке виникає через дисфункції у роботі певних мозкових зон, зокрема лівої півкулі, що відповідає за мовлення та аналітико-синтетичну діяльність [4, 5]. Основними проявами дислексії є труднощі в розпізнаванні слів, зниження швидкості читання та проблеми з розумінням тексту. Це порушення часто супроводжується дефіцитом уваги, порушеннями пам'яті та просторового сприйняття [2, 4].

Дослідницька робота проводилася з дітьми віком 6–8 років. Тренування було індивідуальне та тривало 30-45 хвилин три рази на тиждень. У ньому взяли участь 5 дітей молодшого шкільного віку із дислексією, які виконували комплекс вправ протягом 2 місяців.

Корекційна робота, яка була проведена з дітьми, передбачала комплексний підхід, який включав логопедичні, психологічні та педагогічні методи [4, 5]. Нейропсихологічні вправи, які були використані, базувалися на принципах пластичності мозку, тобто здатності нервових клітин утворювати нові зв'язки, що компенсують порушення. Вони були спрямовані на активізацію роботи окремих мозкових зон, зокрема фронтальної, скроневої та тім'яної часток [3].

Для досягнення максимального ефекту у своїх дослідженнях ми поєднали нейропсихологічні методики з іншими формами корекційної роботи. Крім того, ми враховували індивідуальні особливості кожної дитини. Використання тестів для оцінки нейропсихологічного профілю дозволило адаптувати програму занять, що підвищило ефективність корекційної роботи.

Основними типами нейропсихологічних вправ, які ми застосовували для корекції дислексії, були: рухові вправи (поліпшують міжпівкульну взаємодію та координованість рухів) – перехресні рухи руками та ногами; вправи на розвиток слухової пам'яті (спрямовані на поліпшення сприйняття звукової інформації) – повторення серій звуків або ритмів; зорові вправи (удосконалюють просторове мислення та розпізнавання букв) – складання пазлів або визначення відмінностей у схожих зображеннях; ігри для розвитку уваги та концентрації – вправи типу «знайди зайвий предмет» або «послідовність цифр». Також використовувалися таблиці Шульте, які дозволяють поліпшити периферійне зорове сприйняття. Тексти та питання до текстів були підібрані індивідуально для кожної дитини залежно від її загального розвитку. Гарний результат показало використання мультимедійних засобів, які допомагають дітям візуалізувати завдання, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу.

Проведені дослідження показують, що включення нейропсихологічних вправ у корекційний процес значно покращило навички читання у дітей

молодшого шкільного віку з дислексією. Результати дослідження свідчать про: значне зменшення кількості помилок під час читання; підвищення темпу читання на 20-30 %; покращення розвитку здатності аналізувати та розуміти прочитаний текст.

Висновки. Нейропсихологічні методики є важливим інструментом у корекції дислексії у дітей молодшого шкільного віку. Їх застосування сприяє розвитку базових когнітивних функцій, необхідних для формування навичок читання, зокрема фонологічної обробки, зорово-просторового сприйняття, уваги та пам'яті. Інтеграція нейропсихологічних вправ із традиційними логопедичними методами сприяє створенню комплексного підходу до корекції, що забезпечує стабільні та тривалі результати. Ефективність даного підходу підтверджується даними наукових досліджень і практичними результатами. Перспективною є розробка індивідуалізованих програм корекції з урахуванням нейропсихологічного профілю кожної дитини.

Список використаних джерел

1. Зеленьак Н. М. Причини виникнення дисграфії у молодших школярів, її види та корекція. Наука та освіта під впливом глобальних викликів : матеріали науково-практичної конференції. Чернігів, 2024. С. 74-77.
2. Логопедія: підручник / ред. М.К Шеремет. Видавничий Дім "Слово", 2010. 384 с.
3. Князев В. М. Нейропсихологічна діагностика : навч. посіб. Київ : ДІА, 2023. 240 с.
4. Галущенко В. І. Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення: збірник наукових праць: Вип. 7, Т. 1. / за ред. В. М. Синьова, О. В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2016.
5. Журавльова Л. С. Сучасний стан логопедичної практики корекційної роботи з молодшими школярами з дисграфією. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. 2017. Вип. 34. С. 24-32.